

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 208/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Mariánom Kropajom, PhD., Mudroňova 7356/51, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 1 CbZm 69/2014 zo 7. septembra 2015 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 CoZm 133/2015 zo 16. marca 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 35/2018 z 29. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 CbZm 69/2014 zo 7. septembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 CoZm 133/2015 zo 16. marca 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 35/2018 z 29. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je vedená pod sp. zn. Rvp 362/2019 a v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konaného 4. decembra 2019 na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí

do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová, predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto predbežne prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom sa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), domáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), a proti sťažovateľke, v právnom postavení žalovanej v 2. rade, zaplata sumy 59 370,34 € s príslušenstvom a zmenkovej odmeny v sume 197,90 € na základe zmenkového platobného rozkazu sp. zn. 5 Zm 1288/2013 vydaného okresným súdom 6. februára 2014.

5. Okresný súd napadnutým rozsudkom ponechal zmenkový platobný rozkaz sp. zn. 5 Zm 1288/2013 zo 6. februára 2014 proti sťažovateľke v platnosti a sťažovateľku zaviazal nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 1 657,66 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

6. Na základe odvolania sťažovateľky rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume 547,80 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol a vyslovil, že žalobca má voči sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že 7. septembra 2015 okresný súd vo veci pojednával v jej neprítomnosti, hoci písomne 4. septembra 2015 ospravedlnila svoju

neúčast' na súdnom pojednávaní z dôvodu jej aktuálne zlého zdravotného stavu, pričom k ospravedlneniu predložila aj potvrdenie ošetrujúcej lekárky. Zákonná sudkyňa sťažovateľku informovala o neakceptovaní žiadosti o odročenie pojednávania, pretože predložené potvrdenie ošetrujúcej lekárky nespĺňalo náležitosti vyžadované zákonom. Sťažovateľka preto okresnému súdu predložila doplnenie vyjadrenia ošetrujúcej lekárky, avšak ani toto podľa názoru zákonnej sudkyne neodôvodňovalo vyhoveniu jej žiadosti na odročenie pojednávania. Okresný súd podľa názoru sťažovateľky porušil zásadu rovnosti účastníkov konania tým, že jej znemožnil vyjadriť sa v konaní, predložiť dôkazy a návrhy na vykonanie dokazovania. V dôsledku uvedených pochybení sťažovateľka považuje za nezákonný a nesprávny aj napadnutý rozsudok, ktorý okresný súd vyhlásil na pojednávaní 7. septembra 2015 uskutočnenom v jej neprítomnosti.

9. Uvedeným postupom okresný súd a rovnako aj krajský súd podľa sťažovateľky porušili jej procesné práva, pretože v danom prípade neboli splnené podmienky na to, aby bolo možné pojednávať v jej neprítomnosti. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 CoZm 138/2015 z 29. januára 2016, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu sp. zn. 1 CbZm 116/2014 z dôvodu, že sťažovateľke bolo postupom okresného súdu v identickej situácii odňaté právo konať pred súdom, pričom krajský súd v celom rozsahu akceptoval vyjadrenie ošetrujúcej lekárky zo 4. septembra 2015 preukazujúce jej nepriaznivý zdravotný stav.

10. Sťažovateľka konštatuje, že *„konajúce súdy selektívne vychádzali účelovo len zo skutočností, ktoré vyhovovali na prijatie rozhodnutia v neprospech sťažovateľky, pričom nedbali na porušenie jej základných ľudských práv“*.

11. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted] na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava V 1 CbZm 69/2014-83 zo dňa 7. septembra 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 CoZm/133/2015-103

zo dňa 16. marca 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k.: 4 Obdo/35/2018 z 29. novembra 2018 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1 CoZm 133/2015-103 zo dňa 16. marca 2017, v časti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 1 CbZm 69/2014-83 zo dňa 7. septembra 2015 zrušuje,

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obdo/35/2018 z 29. novembra 2018, ktorým bolo podané dovolanie sťažovateľom odmietnuté sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 346,26 eur, ktorú je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Mgr. Mariánovi Kropajovi, AK Mudroňova 7356/51, 921 01 Piešťany na jeho účet.“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije

aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

19. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu

ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Právne posúdenie veci ústavným súdom

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Z argumentácie sťažovateľky vyplýva, že k porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že okresný súd pojednával a rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky napriek tomu, že na to neboli splnené zákonné podmienky, v dôsledku čoho bolo sťažovateľke znemožnené vyjadriť sa v konaní, navrhnúť a predkladať dôkazy.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým rozsudkom okresného súdu

21. V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vydaním napadnutého rozsudku okresného súdu a jeho postupu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

22. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povelané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom

prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu a jeho postup boli predmetom prieskumu zo strany krajského súdu na základe odvolania podaného sťažovateľkou, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Pre rozhodnutie ústavného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia základných práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom.

24. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovoľenými a zákonom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej označených práv z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

26. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že v danej veci je zachovaná dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde, a to s ohľadom na dátum doručenia

písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (25. januára 2019, pozn.) právnemu zástupcovi sťažovateľky.

27. Podľa § 56 zákona o ústavnom súde je úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

28. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

29. Prv, ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu podstatnej sťažnostnej argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti, považuje za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej konštantne opakuje, že nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, ale je nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Z tohto dôvodu ústavnému súdu neprislúcha vykonávať dohľad nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov, resp. vykonávať inštančný prieskum ich rozhodnutí. Ústavný súd teda nie je oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležité zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou

zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

30. Ústavný súd zdôrazňuje, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)]. Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (III. ÚS 560/2015).

31. Niet pochyb o tom, že odňatie možnosti konať pred súdom predstavuje takú vadu konania, ktorá má za následok porušenie základného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Rovnako uskutočnenie pojednávania všeobecného súdu bez toho, aby účastníkovi konania bola daná možnosť zúčastniť sa pojednávania a uplatňovať počas jeho priebehu svoje procesné práva, má za následok odňatie možnosti konať pred súdom, a teda aj porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 250/2014).

32. Nosná námietka sťažovateľky je vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu (a identicky aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu) založená

na tom, že krajský súd (rovnako, ako aj najvyšší súd) porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) tým, že odobril postup okresného súdu, ktorý uskutočnil súdne pojednávanie a vo veci rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky, hoci na to neboli splnené podmienky podľa v tom čase účinného § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd podľa sťažovateľky v rozpore so zákonom neakceptoval jej žiadosť o odročenie pojednávania, ktorú zdôvodňovala svojim nepriaznivým zdravotným stavom, o čom súdu predložila potvrdenie ošetrojúcej lekárky.

33. Keďže okresný súd rozhodol vo veci 7. septembra 2015, stalo sa tak ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý bol k 1. júlu 2016 zrušený Civilným sporovým poriadkom.

34. Podľa § 101 ods. 2 OSP platilo, že súd pokračoval v konaní, aj keď boli účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostavil na pojednávanie ani nepožiadaval z dôležitého dôvodu o odročenie, mohol súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka, prihliadol pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

35. Podľa § 119 ods. 1 OSP pojednávanie sa mohlo odročiť len z dôležitých dôvodov.

35.1 Podľa § 119 ods. 3 OSP ak bol dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musel obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považovalo vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho právny zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo vážneho zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť pojednávania.

36. Podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu, § 101 ods. 2 OSP bránil absolútnemu ponímaniu práva účastníka konania konať procesne relevantným spôsobom pred súdom. Ak by totiž takéto absolútne ponímanie bolo akceptované, potom by sa súdne konanie prostredníctvom sústavného využívania opakovaných žiadostí o odročenie pojednávania ľahko stalo voľne disponibilným nástrojom v rukách účastníka konania

a súčasne by prestalo byť nástrojom v rukách štátneho orgánu (súdu), ktorý má slúžiť nastoľovaniu spravodlivého usporiadania v právom regulovaných spoločenských vzťahoch. Ústavný súd preto považuje za ústavne súladné, ak posúdenie dôvodov žiadaného odročenia nariadeného pojednávania je vecou nezávislého súdu, ktorého povinnosťou je nastolenie stavu právnej istoty účastníkov konania, pokiaľ ide o otázku tvoriacu predmet sporu.

36.1 Prirodzene, takto formulované právo všeobecného súdu zahŕňa aj možnosť neakceptovať žiadosť účastníka o odročenie nariadeného pojednávania, a to obzvlášť v prípadoch, keď doterajší priebeh konania signalizuje možné zneužívanie žiadostí o odročovanie pojednávania pre účely predlžovania konania. Ústavne plne akceptovateľný je potom postup všeobecného súdu spočívajúci v uskutočnení pojednávania aj bez prítomnosti účastníka konania. Takto zvolený postup je však všeobecný súd povinný dostatočným spôsobom zdôvodniť (III. ÚS 449/2011).

37. V súvislosti s posudzovaným právnym problémom ústavný súd poukazuje aj na právne názory obsiahnuté v judikatúre najvyššieho súdu, podľa ktorých dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 OSP mohol byť vyvodzovaný len zo skutočnosti, ktorá bola vo vzťahu k prebiehajúcemu súdnemu konaniu aj nariadenému pojednávaniu so zreteľom na všetky okolnosti vážna (svojou povahou znemožňujúca každému účastníkovi občianskeho súdneho konania za rovnakých okolností účasť na súdnom pojednávaní), súčasne ospravedliteľná (všeobecne prijímaná ako odpustiteľná), nepredvídateľná (nepredvídaná alebo neočakávaná), neodvratiteľná (neumožňujúca účastníkovi prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhla (vzhľadom na časové súvislosti nedovoľujúca účastníkovi uskutočniť kroky vedúce k jeho účasti na pojednávaní). Dôležitosť dôvodu, ktorým bola odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 OSP), posudzoval všeobecný súd podľa okolností posudzovaného prípadu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 75/2012 z 8. 8. 2012, uznesenie sp. zn. 2 Cdo 159/2017 z 31. 10. 2017).

38. Z citovaného § 119 ods. 3 OSP súčasne vyplývalo, že ak účastník konania odôvodňuje svoju žiadosť o odročenie pojednávania zdravotnými dôvodmi, musí k takej žiadosti priložiť aj potvrdenie svojho ošetrojúceho lekára, z ktorého je zrejmé, že bez

ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu nie je účastník schopný zúčastniť sa nariadeného súdneho pojednávania. O dôvod na odročenie pojednávania podľa tohto ustanovenia išlo teda iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu bola žiadosť o odročenie pojednávania doložená vyjadrením lekára o tom, že žiadajúci účastník konania (strana) sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže pojednávania zúčastniť. Z dôvodovej správy k zákonu č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony účinnému od 1. januára 2012, ktorým bolo do Občianskeho súdneho poriadku predmetné ustanovenie zavedené, a rovnako aj z judikatúry najvyššieho súdu (napr. uznesenie sp. zn. 7 Cdo 130/2012) vyplýva, že jeho účelom bolo zabezpečenie plynulosti konania a zamedzenie obštrukcii účastníkov vyhýbaním sa účasti na pojednávaniach a ospravedlňovaním ich neúčasti zdravotnými dôvodmi.

39. Zhodnotenie žiadosti o odročenie pojednávania pritom bolo a naďalej aj je (teraz § 183 a § 184 CSP) výhradne vecou súdu a len na ňom záleží, či dôvod uvedený v žiadosti o odročenie pojednávania, posúdi za natoľko ospravedlňiteľný, že vzhľadom na jeho závažnosť a všetky okolnosti prípadu odôvodňuje predĺženie konania. Ako však už ústavný súd uviedol, použitie v čase rozhodovania okresného súdu účinného § 101 ods. 2 OSP, ktorý súdu umožňoval konať a rozhodnúť v neprítomnosti účastníka konania, bol súd povinný náležitým spôsobom odôvodniť.

40. Vychádzajúc z uvedeného, bolo úlohou ústavného súdu oboznámiť sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu a posúdiť zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru, ktorých porušenie namieta.

41. Z obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom okresného súdu a konštatoval, že okresný súd dostatočne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu (bod 20) krajský súd prisvedčil názoru okresného súdu, že žiadosť sťažovateľky o odročenie pojednávania a k nej priložené potvrdenie ošetrojúcej lekárky nespĺňa zákonné

predpoklady vyžadované v tom čase účinným Občianskym súdnym poriadkom. Vyjadrenie ošetrojúcej lekárky, podľa doslovného obsahu ktorého „*stresová situácia vyvolaná súdnym pojednávaním môže nečakane zhoršiť zdravotný stav pacientky*“, nepovažoval ani krajský súd za také, ktoré by zakladalo dôležitý dôvod na odročenie pojednávania. Citujúc § 119 ods. 3 OSP krajský súd konštatoval, že ide o „*exaktnú požiadavku na obsah vyjadrenia ošetrojúceho lekára a toto ustanovenie zákona sa nedá interpretovať inak ako doslovným výkladom. Pokiaľ ospravedlnenie žalovanej v 2. rade takéto vyjadrenie nemalo, nebol dôvod akceptovať jej neúčast' na pojednávaní, o to viac, keď súd vyzýval na odstránenie tohto nedostatku a žalovaná v 2. rade nápravu nezabezpečila.*“. Krajský súd súčasne podotkol, že sťažovateľka mala možnosť navrhnúť dôkazy alebo sa vyjadriť vo veci aj písomne, čo však neurobila, preto „*jej námietka odňatia procesných práv nie je na mieste*“.

42. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že argumentácia krajského súdu rozvedená v napadnutom rozsudku je ústavne súladná a zrozumiteľná. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa ústavný súd presvedčil, že krajský súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľky prezentovanými v odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu, pokiaľ ide o namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie. Súčasne je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť je vo svojej podstate výlučným opakovaním argumentov, ktoré sťažovateľka namietala už v podanom odvolaní (a taktiež dovolaní) a s ktorými sa krajský súd a rovnako aj najvyšší súd ústavne súladným spôsobom vysporiadali. Ústavný súd nezistil, že by právne závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

43. V danom prípade preto niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

44. Ústavný súd sa napokon oboznámil aj s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, a nezistil, že by účinky výkonu dovolacej právomoci najvyššieho súdu boli nezlučiteľné so základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu či so zásadami spravodlivého procesu.

45. Obdobne ako krajský súd aj najvyšší súd vyhodnotil, že v prípade sťažovateľky nedošlo zo strany okresného súdu k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z obsahu napadnutého uznesenia pritom vyplýva, že najvyšší súd sa podrobne vysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky a vyjadril sa k namietanému postupu prvoinštančného súdu, ktorý pojednával a vo veci rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky, ktorá svoju neprítomnosť na nariadenom pojednávaní síce ospravedlnila z dôvodu zlého zdravotného stavu, avšak nepostupovala v súlade s vtedy platným a účinným § 119 ods. 3 OSP a nepredložila spolu so žiadosťou o odročenie pojednávania aj kvalifikované vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že nie je schopná bez závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo ohrozenia života zúčastniť sa nariadeného pojednávania. V tomto smere najvyšší súd v bode 15 napadnutého uznesenia predovšetkým uviedol, že *„žiadosť žalovanej 2/ o odročenie súdneho pojednávania určeného na deň 7. septembra 2015 na súde prvej inštancie, doručená súdu elektronicky 4. septembra 2015 (č.l. 74 - 75), odôvodnená aktuálnym nepriaznivým zdravotným stavom žalovanej 2/, keď stresová situácia vyvolaná súdnym pojednávaním môže nečakane zhoršiť zdravotný stav pacientky, neobsahovala kvalifikované vyjadrenie ošetrojúceho lekára zodpovedajúce ustanoveniu § 119 ods. 3 O. s. p. Vzhľadom k uvedenému nedošlo k naplneniu podmienok, ktoré by súdu dovoľovali odročiť nariadené pojednávanie. Ak za tejto situácie súd uskutočnil pojednávanie v neprítomnosti žalovanej 2/, jeho procesný postup neodporuje zákonu, a teda v tejto súvislosti nemohlo dôjsť k porušeniu jej procesných práv.“*

46. S poukazom na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že aplikácia § 420 písm. f) CSP, ako aj ustanovení § 101 a § 119 OSP (účinného do 30. júna 2016) nevykazuje znaky svojvoľnosti či arbitrárnosti. Závery, ku ktorým dospel najvyšší súd, možno považovať za logické, zrozumiteľné a tak ústavne akceptovateľné, pričom rovnako ako krajský súd aj najvyšší súd konformným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov nepovažoval sťažovateľkou namietaný postup okresného súdu za odporujúci spravodlivému procesu. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľky ako neprípustné a že pritom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

47. Ani skutočnosť, že iný senát krajského súdu na základe podaného odvolania posúdil rovnakú žiadosť sťažovateľky o odročenie pojednávania v inom súdnom konaní vedenom okresným súdom odlišným spôsobom, nemôže byť dôvodom na vyhoviecie ústavnej sťažnosti za situácie, že v danom prípade všeobecné súdy napadnuté rozhodnutia ústavne udržateľným spôsobom zdôvodnili. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, ktorej súčasťou je aj právny názor, podľa ktorého porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno odvodzovať iba od toho, že v niektorých iných skutkovo totožných veciach rozhodli všeobecne súdy odlišne ako v posudzovanej veci sťažovateľky. V prípadoch namietaného čl. 6 ods. 1 dohovoru je sťažovateľ povinný predovšetkým predložiť konkrétne relevantné argumenty preukazujúce porušenie základných atribútov spravodlivého procesu garantovaných dohovorom (IV. ÚS 183/08), pričom podľa názoru ústavného súdu tento predpoklad v danej veci splnený nebol.

48. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybňovanie právnych záverov najvyššieho súdu obsiahnutých v jeho napadnutom uznesení, ústavný súd aj v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

49. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu